

gospodarske, obrtniške in narodne.

Izhajajo vsako sredo po celi poli. Veljajo v tiskarnici jemane za celo leto 3 gld. 60 kr., za pol leta 1 gld. 80 kr., za četrť leta 90 kr. pošiljane po pošti pa za celo leto 4 gld. 20 kr., za pol leta 2 gld. 20 kr., za četrť leta 1 gld. 15 kr. nov. den.

V Ljubljani v sredo 5. oktobra 1864.

Gospodarske stvari.

Razmera obrtništva do kmetijstva.

V Belgii je poslednjih 30 let obrtništvo izdelkov trikrat toliko napravilo, kmetijstvo pa le dvakrat več pridelkov pridelalo, kakor poprejšnje leta.

Belgija je potem takem družim deželam izgled obrtniške umetnije izgled, vsem evropskim državam, posebno pa ministerstvom poljedelstva, obrtnije in kupčijstva, in gotovo bi brez koristi ne bilo, ako bi kandidatje tacih ministerstev vsake dežele v Belgijo hodili in pri ondašnjem ministerstvu „javnih del“ se praktično izobraževali.

Belgija nam s svojim izglednim gospodarstvom tudi kaže, kako se dá kmetijstvo na višo stopnjo povzdigniti; njene štatistične številke so ključ, s katerim pridemo do naslednjega pravila: če hočemo kmetijske pridelke podvojiti, to je, jih še enkrat toliko pridelati, kakor sedaj, moramo obrtniške izdelke potrojiti, to je, trikrat toliko napraviti jih, kakor sedaj. Le tako se dá država spraviti v pravi red.

To je tedaj naša naloga, od ktere hočemo danes govoriti, in jo na Avstrijo obrniti.

Avstrija je država kmetijstva, zato se moramo pa v Avstrii za kmetijstvo najbolj poganjati.

Ogersko je bogata žitnica za avstrijansko državo, zato se mora na Ogerskem kmetijstvo, kar se dá, na višo stopnjo povzdigniti.

Med tem pa, ko se po skušnjah svobodne kupčije za poljedelstvo skrbi, zanemarja se sploh obrtnija zlasti pa se na kvar dela nekterim, na pr. železništvu s colnimi izjemami, in sladkorništvu z neprimernim davkom.

In med tem, ko so hotli kmetijstvo na Ogerskem na višo stopnjo povzdigniti, dali so se naselbini ukazi, da bi se ondi kmetovavci še pomnožili.

Kaj pa je nasledek vsemu temu?

Žita obilo, pa malo kupca, ker domači obrtniki praznujejo, in za polovico dnine prikrajšani delavci imajo malo denarja, odpuščeni pa celó nič, in tako si ne tí ne tí ne morejo več žita kupiti, če je tudi dober kup; v ptuje dežele na pr. v Belgijo, kjer se je obrtnija potrojila, tudi žita izpečati ne moremo, zakaj ondi so se vsled obrtnije kmetijski pridelki podvojili, zato pa tudi ne potrebujejo ptujega žita.

Tudi v Šaksonii, Prusii in na Bavarskem se je kmetijstvo z obrtnijo vred povzdignilo, zato tudi Avstrija ne more svojih žitnih pridelkov v omenjene dežele pošiljati. Česko ne potrebuje ogerskega žita, ker tudi tukaj se kmetijski pridelki po ravninah veliko hitreje povzdigujejo, kakor po hribih obrtnija, kjer bolj revni ljudje prebivajo; Gornještajarci, Korošci in Kranjci,

kteri žito iz Ogerskega dobivajo, in bi ga lahko še več dobili, ako bi njih obrtnija bila na viši stopnji, pa bolehajo že več let na prekucu železne obrtnije.

Ogerska dežela je preteklo leto težko svoje davke odrajtovala, ker je imela slabo letino, pa tudi letos jih bo ravno tako težko, akoravno ima žita na kupe, plačevala, če bo mogla denar namesti žita v davkarijo nositi.

Kako si morejo tedaj kmetovavci, ki so zapustili obrtnijo, zopet na noge pomagati? Oni se morajo obrtnije zopet poprijeti in ž njo se pečati. V Galicii in na Ogerskem skrbi gospodar sam za svoje potrebe, prede in teká sam vse, česar potrebuje za svojo obleko, sam si napravlja še dandanes svojo obutev, sam si rezljá, kakor v starih preteklih časih, krožnike in žlice, sam si hišo zida in pokriva.

Na Českem si pomaga véliki posestnik zemljišč z olarijo, žganjarijo, sladkorijo, in spečá obilo pridelanega žita svojim obrtniškim delavcem, in zdaj so ondi začeli tudi manjši posestniki po vaséh zedinjevati se in sladkorne fabrike zidati si, da bodo mogli svoje pridelke lože in v žlahnejši obliki dalje pošiljati, in delavcem pri omenjeni obrtnii svoje pridelano žito za živež spečevati.

Bodo li te skušnje zadostile, da bi se pri nas gospodarji prepričali, da nam more le umna obrtnija na noge pomagati, in da jo varjemo in v skrbi imamo, budimo in povzdigujejo, kolikor le moremo?

Po „Neueste Erfindungen.“

Gospodarske skušnje.

* Kako z velikim pridom murvino seme sejati. Gosp. Mader, bivši oskrbnik impoljske grajščine, nam je nek zimsk večer pravil, kako da se dá na malem prostoru na stotine murvinih sadik pridelati. Rečeno storjeno. Ko pride pomladi čas za setev murvinega semena, naredi gosp. Mader na vrtu gosp. Jož. Dermelja skušnjo tako-le: Izkopá prostor od 8 do 10 štirjaških čevljev, 4 do 5 palcev globoko; izkopano prst v loncih tako dolgo žgè, da je vsa dobro črnkasta; potem jo vsuje v isto jamo nazaj. To ponavlja kar naprej, dokler ni vsa ta prst sežgana. Potem v vrste seje murvino seme, ga zagrne, in z vodo prst pomoči. Tako je delo storjeno, in lejte! murve so kaj veselo rastle, in ne enega plevela ni bilo viditi med njimi. — Naj poskusi, komur je drago; porok sem mu, da se ne bo kesal. S paljenjem prstí se vse plevélne korenine in mrčesi tako vničijo, da vès živež v prstí ostane murvam.

* Norvegiška rž hvale vredna. Iz bokala te rži, ki sem jo dobil lani od kmetijske družbe v Ljubljani, sem dobil letos en mernik in 6 bokalov lepega pridelka.

Anton Planinec.

* Kamneni sodi za vino. V novejih časih — tako piše „Gosp. List“ zagrebški — so začeli žganje